

Променева терапія в лікуванні пухлин м'яких тканин на голові та шиї.

Злоякісні пухлини голови і шиї посідають одне з перших місць серед онкологічних захворювань. До них належать новоутворення носоглотки, ротової порожнини (язик, верхня та нижня щелепи, піднебіння, слизова), гортано- та ротоглотки, гортані. Новоутворення даної зони виникають у чоловіків в 7-10 разів частіше, ніж у жінок. Найбільша кількість хворих - особи віком від 40 до 70 років.

Доведено, що 90% злоякісних пухлин людини пов'язані з дією певних речовин, канцерогенів, в навколишньому середовищі та особливостями способу життя. Найбільш значущими та широко розповсюдженими факторами є паління та зловживання алкоголем. За даними ВООЗ, ними обумовлено більше 80% раку органів голови та шиї. Викирвання 15-20 цигарок в день, особливо у поєднанні зі зловживанням алкоголю, підвищує ризик захворіти на онкологічні захворювання в 8-10 разів. Важливим фактором виникнення раку є вплив хімічних речовин (як елемент професійної шкідливості), хронічна травма слизової порожнини протезами, гострими краями зубів, коронок, часте прикусування слизової оболонки зубами мудрості. Всі ці фактори можуть сприяти виникненню передракових процесів, які з часом можуть перетворитися на злоякісне новоутворення. Ці захворювання виявляються у вигляді сіруватих або білуватих сіруватих бляшок, бородавчатих розростань, ерозій, різноманітних кірок на слизовій порожнини рота. Зміни слизової порожнини рота можна легко виявити при самообстеженні; зміни інших органів асоціюються з наступними симптомами: постійне відчуття закладеності носу та кровотеча з нього, біль, відчуття "комка" в горлі, зміну голосу та збільшення лімфатичних вузлів шиї. В подальшому пухлина, швидко поширюється, руйнує прилеглі тканини, метастазує в шийні лімфовузли та віддалені органи з появою вираженого больового синдрому. Тому виявивши вищевказані зміни, необхідно негайно звернутись до лікаря-отоларинголога, стоматолога та не займатись самолікуванням.

Своєчасне лікування передракових захворювань дозволяє попередити будь-який онкологічний процес. Лікування передпухлинних захворювань має включати санацію ротової порожнини, усунення шкідливих звичок. Профілактика даних онкозахворювань складається з первинних і повторних профоглядів, лікувальних процедур і диспансеризації. У випадках, коли захворювання пов'язані тільки з місцевим впливом несприятливих факторів, проводиться відповідне лікування (усунення подразнюючих факторів: в першу чергу — алкоголю та цигарок), застосування протизапальних засобів, надаються гігієнічні рекомендації (застосування відповідних зубних паст, полоскань ротової порожнини, а також рекомендації по харчуванню).

Найбільш ефективними методами лікування є хірургічний - висічення ділянки лейкоплакії або папіломатозу з подальшим гістологічним дослідженням, електрокоагуляція або кріодеструкція, санація ротової порожнини і лікування передракових захворювань є ефективною профілактикою раку.

Незважаючи на те, що більшість патології органів голови та шиї легко доступні для огляду, злоякісні новоутворення на пізніх стадіях виявляють в 60% випадків.

Розрізняють 2 форми раку: виразкову й інфільтративну. На практиці вони часто поєднуються. Діагноз раку ставиться на основі огляду і обстеження ротової порожнини і регіонарних лімфовузлів, рентгенологічного дослідження, УЗД та, при необхідності, комп'ютерної томографії, лабораторного дослідження мазків, зішкрібів, кусочків тканини і пунктату пухлини з подальшим гістологічним дослідженням.

Вибір методу лікування визначається біологією та локалізацією пухлини, її поширенням, наявністю метастазів і загальним станом хворого.

Лікування повинно бути комплексним. Використовується три методи: хірургічний, променевої терапії та медикаментозний (хіміо- та імунотерапія). Всі види лікування мають як показання, так і протипоказання (важкий загальний стан, кровотеча з пухлини, проростання пухлини в магістральні судини, її гнійне запалення та розпад) до їхнього проведення. Прогноз залежить від своєчасності звернення за медичною допомогою та скурпульозного виконання всіх призначень лікаря.

Лікар променевий терапевт
КНП «Чернігівський медичний
центр сучасної онкології» ЧОР

Станіслав ЩЕРБАК